

Előfizetési ár:
 Helyben házhoz hordva és vi-
 dékre postai megküldéssel:
 Egész évre . . . 6 frt - kr.
 Fél évre . . . 3 " - "
 Negyed évre . . . 1 " 50 "
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetéseket
 elsősorban közlünk. — Kinestári
 bélyegdíj minden hirdetésért
 30 kr.

Nyílt-tér minden sor 20 kr.

ŐRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap.

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton.

Szerkesztőség:
 hova a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők:
 Debrecen, Kis-Csapó-utca 388.

Kiadóhivatal:
 hová az előfizetési pénzek, hir-
 detési kéziratok s díjak és a lap
 szétküldésére vonatkozó felszólá-
 lások intézendők:
 Debrecen, Kis-Csapó-utca 388.

Kéziratokat nem adunk vissza.
 Bérmentetlen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatársak:
Csengey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:
S. SZABÓ JÓZSEF.

Egyházpolitikai reformok s protestáns papi nyomor.

1895. évi október elseje a magyar állami s társadalmi élet fejlődési történetében valósággal korszakot alkotó nap. Az állam e napon vette először birtokába az egyes vallásfelekezetek jogos igényeinek sérelme nélkül, a magyar társadalmat; ekkor követelte ki először a maga jussát lételének alapjához, első sejtjéhez, a családhoz; ekkor törte meg a középkori hagyományok, felekezeti gyűlölködések hidrafejét.

Üdvözljük e napot szívünkben; felviradását régóta várjuk s az eszme leghűségesebb harcosai közé tartoztunk.

Hanem a magyar állam vezető férfiai a fényben és dicsőségben uszva, meg látszanak feledkezni valamiről, ami a fényre árnyat vet s akár nemzeti, akár kulturális, akár humanisztikus szempontból véve, legnagyobb figyelmünket érdemli meg.

Ertem a magyar protestáns lelkészkar ama nyomorát, mely az egyházpolitikai törvények életbeléptetése folytán, kellő óvintézkedések megtétele nélkül csak fokozódni fog.

E nyomorról néhány, kétségbevonhatlan hitelességű adat legalább halvány képet adhat.

Lapozgattam a kolozsvári „Protestáns Közlöny” 1892. évi pályázati hirdetéseit: a lelkészi összes javadalom pénzértéke, tehát a lakáson kívül mindent bele számítva kitett Boldogfalván 259 frt 23 krt, Bethfalván 341 frtot, Kide-Csomafáján 370 frtot, Magyar-Borzáson 363 frt 56 krt, amiből 150 frt a nyugalmazott lelkészt illeti, M.-Péterfalván, Abádon. Cserefalván 400 frtot, Hévízen 444 frtot, Sz.-Paniton 423 frtot, Fehérnyikóvölgyi körlelkészségé 451 frtot, a n.-marosi levita (előkönyörgő-tanító) fizetése 105 frt, a berei levitáé 134 frt, a boldogfalvi levitáé 104 frt, Kibéd II. oszt. egyház összes jövedelme 667 frt. E példákat minden egyházkerületből bővíthetnők.

A Zelenka Pál-féle „Igénytelen javaslat” szerény címet viselő nagyszabású munkálatból megtudjuk, hogy a királyhágón-inneni ág. ev. egyház lelkészei közül 259 fizetése (40.6%), nem üti meg a 800 frtot, 53 lelkész fizetése 200—500 közt van, 59 lelkészé 400—600 frt közt 79-é 600—700; 69 lelkészé 700—800 frt közt.

Semmiesetre sem jobb a helyzet az unitárius egyházban sem.

Gondoljuk el, hogy e 200, 300, 500 frtos fizetésen tengődő lelkészek az intelligens osztályhoz tartoznak, akadémikus képzettségű emberek, 16 évi iskolai tanulás, több, néha nagyon sok évi káplánkodás után érik el azt a nyomorult pár száz forint javadalmat, mely alig elég ahhoz, hogy az éhhaláltól megmentse őket. Gondoljuk el, hogy e férfiak nagybárára népes családú emberek. Ne feledjük, hogy tulnyomó részben magyarok, nyelvben, érzelemben, vagy legalább érzelemben, csak némely nemzetiségi vidékeken akad közöttük kivető, de azok nagy részét is magához lánczolhatná a magyar állam, ha a száraz kenyéren felül valamihez juttatná őket. E protestáns lelkészek sokszor, igen sokszor nemzetiségi vidékeken a magyar nemzeti eszme képviselői, védői, erősítői. Azok a léviták legalább 8 gimn. osztálynak megfelelő végzettséggel kellene, hogy bírjanak.

Az egyház, a kultúra, a nemzet szolgálói ők s jutalmuk a legridegebb nélkülözés, mellőzés, mondhatni a nyomor.

S ha most az egyházpolitikai törvények hatása alatt, különösen kezdetben, stólajövedelmük egy részétől is elesnek, máris türethetetlen szegénységük csak fokozódik s a protestáns egyházközsegek egy része lassankint lelki gondozó nélkül marad, a mi nemesak valláserkölesi elvadulásra vezet, de magyar nemzeti szempontból is megbocsáthatlan bűn.

Előttünk az idők intőjele. A theol. akadémiák hallgató-termei rohamosan ürülnek, s ha a multból eredő tulprodukezió folyton kevesbedő feleslege még meg nem volna, már most is beállt volna a válság, de 10 évnél hosszabb időre el nem odázható.

A protestáns kerületek bizottságokat küldenek ki annak tanulmányozása végett, mi az oka a theológiai hallgatók létszám-csökkenésének; tandijelengedés, ingyen ellátás, legáció, minden esalogatja őket e pályára, még sem mennek, mert jól tudják, hogy 4 év kényelmét, kedvezményeit esetleg egy hosszú élet földhöz kötő szegénységével kell megfizetni.

Ez a hittanhallgatók kevesbedésének majdnem egyetlen oka, mellettük a többiek másodrangúak. Ma már a legegyszerűbb pálya is kevesebb fáradsággal több jólétet ígér. S amellet a protestáns papi fizetés, nagy részben nyomoruságos volta mellett a

legpanaszosabb mai alakjában. Közvetlenül a néptől kell sok helyt behajtani s ez a viszályok és a gyűlölködés forrása.

Mig az ev. ref. lelkészi fizetések átlaga 750 frt lesz, mint ahogy ezt a gyámintézeti tervezetből tudjuk, de amely 750 frtos átlag 2—300 frton kezdődő fizetésekből áll elő; mig az ág. ev. és unitáriusok lelkészeinek helyzete ennél is rosszabb leendő: addig a theol. pálya vonzó erővel birni nem fog.

Sem a protestáns egyház, sem a magyar állam nem tűrheti, hogy a protestáns lelkészi kar jelentékeny percentje a szó szoros értelmében vett anyagi nyomornak legyen kitéve s a papi pályától meneküljenek ifjaink.

Ezen segíteni kell, gyökeresen és gyorsan. Ha valahol, itt a periculum in mora.

S az állam nem mondhatja, hogy ez reá nem tartozik.

Tartozik több okból.

Az egyik az osztóigazság. A magyar állam a történelmi fejlődés folyamán gazdag vagyonnal látta el a kat. klérust, a protestantizmus szegény s hosszú időn keresztül üldözött maradt, most is mellőzött. A kat. papság kongruaügyét kormány és pártok vették kezükbe. Kötelességük a protestáns papságra is gondolniok.

A másik a nemzeti szempont s állami esélyesség.

A protestáns papság, eltekintve az aránylag elenyészően esekély számu panszláv és pangermán töredéktől, hü fia a magyar államnak, lángoló lelkesedéssel csügg a magyar nemzetiségen, az alkotmányos szabadságon, egyik hatalmas tényezője a magyar kulturának. Aki az ellen van, hogy rajtuk az állam segítsen, az ellene van a most felsorolt drága kincseknek.

A harmadik az állam becsülete. Az 1848. 20. teikk 3. §-a egy nagy ígéretet foglal magában, amiből még igen kevés teljesült. Ez ígéret megerősítést, illetve megújítást nyert az egyházpolitikai viták idején kormányférfiak részéről.

Nem pénzért küzdött a protest. egyház messze tulnyomó része a most megvalósult reformokért. Azokért magokért volt lelkes harcosa, mert a szabadság, egyenlőség, lelkiismereti haladás s az erősödő magyar államiság követelményei. De semmiesetre sem csökkentette e körülmény a magyar állam ama kötelességét, hogy régi ígéretét a

mindig hünek bizonyult protestantizmussal szemben beváltsa, sőt a reformok a kérdés aktualitását emelték, mert a protest. papság anyagi helyzetét csökkentették. Egyházi politikai reformok nélkül is eljött a cselekvés ideje — így még inkább.

Lapunk lelkesedve küzdött a szabadság most valósult s ezután valósulandó vívmányaiért. De okt. elsejével eljött az idő arra is, hogy minden erőnkkel sürgessük a protestáns papság anyagi helyzetének javítását s e kötelességünket teljesíteni fogjuk s a kérdést nem engedjük elaludni. Hűséges munkatársai leszünk mindazoknak, kik az 1848. 20. törvényeikk korszzerű s a magyar állameszme követelményeivel összhangzó megvalósításáért harcolnak.

Azokhoz esatlakozunk, kik oly intelligenciát s előképzettséget igénylő, vallásrökölesi s nemzeti szempontból oly fontos állásnak, mint a *protest. lelkészi-fizetés minimumát 800 forintban kívánják megállapítani*; pedig az is csekély, 1000 frton mai életviszonyok közt lelkészi fizetésnek nem szabad volna alul maradnia. 800 frtra csak azért korlátozzuk, hogy a gyors kivihetőség határai közt maradjunk.

Legmélyebb meggyőződésünk, hogy törekvéseink egyaránt használnak a magyar nemzetiségnek, a kulturának s a protestáns egyháznak.

Dr. Bartha Béla.

Zelenka Pál ev. püspök beszéde.

— A szept. 25-iki miskolci közgyűlésen. —
(Folyt. és vége.)

A zsinati törvény a *lelkészeket és tanítókat, nevelő-intézeteket* egyetemes jellegűeknek jelentette ki s ezzel kettőt mondott ki: ily intézetek berendezése és fentartása nem egyes egyházkerületek, hanem a közegyház feladatköréhez tartozik, a lelkészek és tanítók pedig nem egyházmegyék, vagy egyházkerületek, hanem az egyetemes egyház tisztviselői. Ezen nagyhorderejű intézkedésnek természetes következménye lesz:

mindazon intézeteknek közös erővel fentartása és a lelkészek és tanítók szabad választását illetőleg az egyházmegyék és egyházkerületek közt, e tekintetben még meglevő korlátoknak lebontása. Azon tényezőkkel társulok tehát készséggel, kik e reform valósításán törekedve, megszüntetni kívánják azt a kiáltó igazságtalanságot, mely szerint a dunántúli és tiszai, anyagi erőre nézve legszegényebb 2 kerület tartotta fenn, erejének tulfeszítésével és más céljainak elhanyagolásával a nagyobb erő felett rendelkező bányai és dunáninneni egyházkerületek javára a lelkész és tanító nevelő-intézeteket eddig, a különben is nehéz pályán pedig a rajta kedvet adó előléptetés teljes kizárásával, egyes egyházmegyékre és egyházkerületekre szorították a lelkészek és tanítók alkalmazása.

A zsinati törvény az *egyházak háztartásának korszzerű rendezését mondván ki kötelezőleg*: oda fogok hatni teljes erőmből, hogy az egyenjoggal bíró egyháztagok mindegyike járuljon az egyház anyagi háztartásához kötelezőleg évente, ott pedig, ahol a helyi erő elégtelen, a közegyház nyújtsa a mentő eszközt, hogy továbbá a hűberrendszer idejéből fennmaradt szolgálmányok, általában, a lelkészek és tanítók egyházas egyes szolgálatait után megszabott eddigi járulékok pedig kivétel nélkül töröltessenek, illetőleg azok értéke a közszükségletbe s együtt a fizetésbe olvasztassék be s ezzel az eddig is már annyi bajt, hidegséget, sőt vizsalyt okozott természetellenes függés szüntessék be, vagy is a tagok és belső tisztviselők közt kívánt szívélyes viszonyt ezen rideg akadályta távolíttassék el mielőbb.

A zsinati törvény a *lelkészek fizetésének rendezését* és minimális fizetését állapítván meg, oda fogok hatni minden erőmből, hogy ez a közegyház ezen részében eszközöltessék mielőbb s ezzel egyszer már szolgálattassék az egyházfenntartó, sőt állami szolgálattokat is mindig hüen tevő ezen belső tisztviselőknél igazság, kiknek az ily anyagi emésztő gondoktól részben legalább felszabadított szelleme dus aratást ígérő új vetést eszközöl majd az Ur ezen országának felvirágzására s ezzel a rendezkedéskívánta újabb áldozat bőven meghozza majd az áldásos eredményt.

A zsinati törvények a *lelkészek, teológiai és vallásstanúrok s azok özvegyei* és árvái részére *nyug- és ellátási intézetek* alkotását mondván ki, külön cikelyben kötelezőnek, oda fogok hatni teljes erőmből, hogy az egyház ezen belső tisztviselőinek jogos igénye teljes kielégíthetést nyerjen mi-

előbb, ne hagyassanak tehát az állam hozzájárulásával teljes nyugdíjra biztosított tanárok és tanítók mögött messze ép azon lelki tanítók, kiknek e tekintetben is lelki nyugalma mentő és építő s ezzel fentartó és fejlesztő lelki ereje volt és lesz közegyházunknak.

Allami törvényhozásunk nagyobb törvényalkotásain az 1848-iki törvények szelleme nyer mind hüebb kinyomatot. Ervényre jut azon államfentartó törekvés, hogy a hazai minden polgára nyerjen egyenlő jog mellett egyenlő előnyt, a történeti egyházak pedig, azok egyeseli kiváltságainak eltörlésével részesíttessenek egyforma elbánásban fokozatosan. Utóbbi az, a mi nemesak jogos óhaj, részünkről, hanem már kötelező ígérlet is vezérei részéről azon politikai pártnak, mely mint a törvényhozás intézkedő többsége 2) év óta hivatással bír és kötelezést nyert az állam életfeltételét képező liberáliszmus által a szabadság, egyenlőség és testvériség követelményeinek államunk minden rétegében való megvalósítására. Mi e követelésről nemesak egyházunk, hanem hazai viszonyaink biztosítása szempontjából sem mondhatunk le s viszont államunk sem mentheti fel magát ezen kötelezettségének teljesítése, hű munkatársainak az evangyeliomszerű egyházaknak külön törvényben biztosítandó dotációja alól. Ép azért megkívánhatjuk jogosan, hogy a lelkészek minimális fizetéséhez hiányzó összeget az állam fedezze, a tanárok és tanítók alkalmilag biztosított nyugdíj szerint a lelkészeknek is e tekintetben jogos igénye nyerjen teljes kielégítést, a dédelgett erdélyi egyháznak adott anyagi előnyben hazai egyházaink is részesíttessenek, az egyházpolitikai törvények alkotása által okozott anyagi kár a lelkészeknek kellően kárpótoltassék.

A futó vonásokban előadottak is már oda vallanak, hogy egyházunk és államunk törvényhozási intézkedései a mi egyházunkra nézve is új időszakot nyitottak. Milyen lesz az? Ez a jövő titka.

Egyet tudunk csupán s ez vallásos hitünknek erős köszirtje, hogy az Ur hatalmas intézkedik és kegyelme öröködi egyházunk felett, az élő hit és hitteljes áldozatkésztség volt és lesz vészek és viharok közt egyházunk fentartója.

Egyet hiszünk csupán s ez egyuttal zászlóvivője vallásos reményeinknek is, hogy istenbizalom és hithűség tevőleges egyházszeretettel törhetlen szövetkezetben fogja egyházunkat jövőre is régi jellegében megővni, hazánkban, hol annyi baj és veszedelem közepette is megfogya, de meg nem

TÁRGZA.

A görög-római művészettörténet kutatásának módszereiről.

— Egy nagyobb tanulmány bevezető része. —
Irta: **Dr. Mitrović Gyula.**
(Folyt. és vége.)

De maguk az emlékek is sokat mondanak. Nagyon jellemző, hogy e korban borították be az olympiai Zeus templom talaján a remek mozaik képeket, csillogó márványlapokkal.

A szobrászat e korbéli emlékei is mutatják a művészek teljes hanyatlását. A művészi egyéniség és eredeti teremtő erő kiveszőben van. Mint kezdetben, különösen a vigjátékirodalom, csaknem kizárólag görög eredetű másolására szorítottak, úgy most a római szobrászat a görög termékek sokszorosításából tengődött. Ekkor vált valóban „demiurgos“-szá, kézművéssé, mesteremberré a római szobrász.

Egyedül az építészet tartotta meg tovább is azt a magaslatot és teremtő képességet, amire a Görögországban megalkotott formák s a római boltívvvel kiegészített technika képesítették. De ennek is megvan a magyarázata. A római építész, előirt formák szerint dolgozott és vert utakon haladt. Ugyanazon rituális célok szolgálatában állván, azon kész és kötött tervek szerint dolgozott, melyeket elődei Hellásban, Nagy-Görögországban és

Kis-Ázsiában már rég megteremtettek. A családi házaknak is meg volt épazon római mintára szabott beosztása. Így csak a meglevőkhez kellett alkalmazkodni. De a nagyobb szabású és eredetiséget feltételező építkezések, minők Nero „arany háza“, s a Palatinus császári palota-esomói és a thermák azt mutatják, hogy a római építés roccoco korszakába jutott. A roccoco pedig a feltartózatlan hanyatlás előjele. E kor építésze még tud monumentalis lenni, — bár inkább csak a kiterjedésben; még tud fölemelkedni, — bár inkább a fény esodálatával tölti el a lelket: de egészben véve a tagadhatatlan hanyatlás nyomai a jellemzők reá.

Szóval a görög-római művészet e korban végkép megfeneklett; teremtő erejével csak kivételesen találkozunk még egy párszor. A mi képet nyújt az irodalom, minden fényezése mellett is ugyan azt a szomorú látványt nyújtja a művészet is. A mint a rhetorok ürességüket az ázsiai styl barbár pompájával leplezik, úgy a művészek is tartalmatlanságukat aranynyal és márvánnyal takargatják.

Az ókori műveltség minden megnyilatkozásában decadence korába jutott.

Ennek a hanyatló korszaknak a termékei azok a festmények, a melyek a görög-római képrás egyedüli emlékei. Hiszen ezek között is vannak kétségen kívül olyanok, amelyek magasabb törekvés, öntudatos, teremtő erő, művészi inspiráció szerencsésebb alkotásai. De legnagyobb részére ezt egyálta-

lánban nem mondhatjuk el. Igen sokhoz a művészetnek nincs semmi köze. Nem művészi kéz vezette „kézművesének“ „cestrum“-ját, de a szoba, vagy esarnok tetszetős díszítésének érdeke. A megmaradt művek általában inkább a decoratio, mint a műfestés emlékei.

A szorosabb értelemben vett képrás emlékei közül ezek azok, melyekre a görög-római képrás történetének kutatásánál támaszkodnunk kell. Egészen természetes, ha a kutató elmék már először sem voltak ezekkel megelégedve. Más kiegészítő eszközökről és kiegészítő módokról kellett gondoskodniok.

A mozaik- és vasa-képek után láttak. A műemlékek soványsága miatt inkább a mozaik lapokról s a vasak színeiben fukar képeiről állították össze a görög-római képrás történetét — az írott emlékek után. De azt sem esodálhatjuk, ha a megszorult tudós figyelme segítségül még a domborművekhez is fordul. Ezek közül, különösen a basrelieffek kiválóan képrás-jellegűek.

A művészettörténetben sokszor egész századoknak nyomuk vesz s ilyenkor, különösen a képrásnál, az irodalmi kuffőknek kétszeres a becsük. S ha már az irodalmi emlékek mellőzése a szobrászat történetének kutatásánál is megboszulja magát, úgy, bátran állíthatjuk, a képrás terén nélkülök moceanni sem lehet. Az egyes auctoroknál található rövid vázlatok, sovány adatok és anekdotaszerű elbeszélések, a vasaképekkel együtt adják kezünkbe azon kettős fonalat, amely a Gő-

törve békés munkatársul vált be egyházunk s a békák közt is szabadság sóhajával, üdőtetések kinjai közt az engesztelődés lehetőségével ápolat atyafiságos szeretet és hosszú türelem tette őt édes testvéreknél méltóvá s nem szűnt meg a követ is kenyérrel vizszozva, követni a láthatlan szellemű a világ Megváltójának tanácsát és példaadását.

Egyházkerületünk nagy multjához hiven ezen áldott és áldó szellemnek uralma alatt végzi az apák megszentelt munkáját. A legközelebbi mult is a tanúság, hogy itt egészséges a szellem, felbuzdult a jóakarát, szeretetteljes az egyetértés s kegyeltes az alázatosság. Van tehát itt Isten áldására méltó tulajdonság és cselekedet bőven.

Ezen nagy multnak vallásos megalázódással folytatására, ezen szellemnek kegyeltes hűséggel ápolására, ezen munkának Isten áldásában vetett hitnek teljes készséggel végzésére lemondás adta határozottsággal folytatva vállalkozom. Mint újra elhívott munkavezető, ezen szellemben ily indulattal és ily elhatározással a közmunkában való részvételre a tisztelt egyházkerületi közgyűlést s általa a tényezők mindannyiát atyafiságos szeretettel és törhetlen bizalommal ezennel felhívom; szavam lehet bátor, de fohászom meleg; hogy ezen elhatározásunkhoz adjon erőt, miként egyházunk életsorsának vezetéséhez adjon áldást az Ur!

Aldottak legyenek, a kik ily módon tudják betölteni a Krisztus törvényét,

EGYHÁZI ÉLET.

A dunamelléki egyházkerület gyűlése.

(Negyedik és utolsó nap szept. 26.)

Szász Károly püspök és Antos János főgondnok helyettes elnökle alatt a dunamelléki ref. egyházkerület a mai nappal befejezte tárgyalásait.

Első sorban olvastatott a misszió-bizottság jelentése, mely elfogadtatván, a közgyűlés a javaslatba hozott misszionális segélyeket megszavazta.

Ezután dr. Nagy Dezső egyh. kerületi világi jegyző mutatta be a mult évi közgyűlés által kiküldött bizottság munkáját, az u. n. „Törvénykezési kézikönyv“ tervezetét, melyben az egyházkerületi egyházi törvénykezésre vonatkozó összes egyházi törvényszakaszok, ügyviteli szabályok és a kerületi jegyzőkönyvekben szétszórt levő határozatok mind összegyűjtve és rendezve vannak. E munkálattal a közgyűlés egyhangulag elfogadja, kinyomatni rendeli és dr. Nagy De-

zsőnek a nagy fáradságot igénylő munkát elkészítéseért köszönetet szavaz.

Hosszadalmas és közbe-közbe heves vitát idézett elő a dunamelléki ref. egyházkerületi tanári gyámegyesület közgyűlésének a superintendenciális közgyűléshez megerősítés végett beterjesztett azon határozata, mely utasítja a gyámegyleti választmányt, hogy a felekezeti tanárok országos nyugdíjintézetébe átlépő gyámegyleti tagok helyett, azok részére a nyugdíjintézet pénztárába az 1894. XXVII. t.-cikkben megszabott járulékokat a gyámegyleti pénztárból fizesse be. A közgyűlés tekintettel a gyámegylet öme határozatának egyesületi-alapszabály ellenességére, a határozatot meg nem erősíti, azonban felhívja az érdekelt theologiai, jogakadémiai és kerületi gymn. tanárokat, hogy az egyesületi vagyon mikénti felosztásában igyekezzenek megállapodásra jutni, — az eddig szerzett jogok minden esonkítása nélkül.

A halasi presbyterium adókievetési ügyében hozott egyházmegyei határozatot az egyház. kerületi közgyűlés Kolozsvári Kiss István felebbezésére megerősítette.

Kisebb egyházi közigazgatási ügyek elintézése után a közgyűlés d. u. 1/2-kor megszüntette tanácskozásait, míg a hátralevő ügyek elintézése a d. u. órákban Konec Imre veresaljai esperes és Szilassy Aladár tolnai egyházmegyei gondnok helyettes elnökle alatt a következőkben folyt le:

Az egyh. kerületi számszék elé utalt többrendbeli számadási ügyek elintéztettek, melyek kapcsán a kecskeméti és a Kun-sztmiklósi gymnásiumokban az egyh. kerület által fenntartott egy-egy tanári tanszék fizetése 100, ill. 200 frttal emeltetett. — Olvasztatott Szilady Aron főjegyző által az egyh. kerületi segédlelkészek elhelyezésére vonatkozó javaslat, mely változtatás nélkül elfogadtatott. — Végül közgyűlésileg kimondatott, hogy a budai részen a harmadik lelkészállomás rendszeresítettik, a lelkészi fizetés a presbyterium javaslata szerint 1200 frt fizetésben, szabad lakásban és a rendes stólaris díjakban állapítatik meg, nem különben elfogadtatott az újpesti és az orgoványi filiák anyaegyházakká való szervezkedésére tett javaslat is.

Ezek után a közgyűlés este 9 órakor Szász Károly püspök imájával véget ért.

Molnár János
ref. theologus.

A tiszai ág. ev. egyházkerület folytatós közgyűlése. A debreceni ker. gyűlés folytatását képező közgyűlés szept. hó 25-én Miskolcon tartatott meg. Terray Gyula püspök-helyettes és Szentiványi Árpád esperességi

felügyelő kettős elnökle alatt. Nyolc és fél órakor a templomban Glaufr Pál rimaszombati esperes-lelkész tartott imát, honnan az ev. egyház nagy tanácsstermébe vonult a szép számmal megjelent közönség.

Szentiványi Árpád a gyűlésen megjelent képviselő üdvözlése után megható módon emlékezett meg a vesztéséről, mely László kir. hereg halálával a fenséges családot s szeretett hazánkat érte; részvétirat küldését indítványozta, melyet a közgyűlés egyhangulag elfogadott.

Terray Gyula számolt be aztán az elvégzett püspökhelyettesi teendőkről, melyeket a debreceni közgyűlés reáruházott; azonban voltak oly kényes ügyek is melyeket elvégezni önmaga nem látott tanácsosnak, hanem a közgyűléshez terjeszté be. Így nevezetesen az Arvai esperességet felszólította a tiszai kerülethez tartozásából folyólag, püspökválasztási törvényes szavazati joguk érvényesítésére; e helyett azonban azt a választ kapta, hogy elismeri ugyan az esperesség ez egyh. kerülethez tartozását, de a püspökválasztásba nem folynak be, s csakugyan onnan egyetlen egyház érvényesítette választási jogát. A lipői egyház lelkésze azonban ennél tovább ment, mert a püspökválasztást tudat körlevelet visszaküldte, mivel magyarul volt írva, s a renitens lelkész Csbrda Pál ugy nyilatkozott, hogy nincs is, nemis kell lennie abban a helyzetben, hogy a „magyar nyelvű iratot“ elfogadja s lefordítsa. A lipői esperesség is elismeri a kerülethez esatolását, de a gyűlésen mindaddig nem jelennek meg, míg nem teljesítik kívánatukat. Tényleg nem is képviseltette magát a kerületi gyűlésen. Mely felháborodást szült a két esperesség renitenciája, s többen jelentkezvén szó-lásra, heves vitát idézendett elő; de a püspök-helyettes e kellemetlenségnek elejét vette azzal, hogy indítványt tett bizottság kiküldése végett, hogy ez javaslatot terjeszzen be arra nézve: mitevő legyen az egyh. ker. a dacos esperességekkel. Ez az indítvány elfogadtatván, bizottsági tagokul Fábinyi Ferenc esp. felügyelő elnökle alatt Radvány István, Farbaki József, Gress Ágost gyűlési tagokat küldte ki, bizotts. jegyzőül pedig Kemény Sándort.

Szentiványi Árpád a szavazás konstatait eredményét kihirdetvén, mely szerint Zelenka Pál, püspöknek ismét megválasztatott, közgyűlés a-kétséget nem szenvedő általános bizalom nyilvánulását bár tudta, mégis kitérő lelkesedéssel fogadta; s rögtön küldöttség ment a megválasztott után, ki Kun Bertalan ref. püspök társaságában döngő éljenzéssel fogadva jelent meg a gyűlésterem-

rög-római classicus képirás történetének in goványos talaján némi sikerrel keresztül vezet.

Ugy, de e vasa-képek a képirás történetében csak a nagyon messze eső határkövek-t mutatják. S épen, ami lényege e műfajnak, a színéről és távlatról, halvány fogalmat sem ad. E nélkül pedig ép oly nehezen képzelhető el a képirás története, mint az egyéniség és azok neveinek ismerete nélkül. Épen ezért ezeknek nincs több becsük mint-hogy látjuk és megunk látjuk egy rokon műfajnak ugyanazon korból fölmaradt emlékeit.

E fejtegetések mutatják az irodalmi kutfők rendkívüli fontosságát a művészet s különösen a képirás történetére. A műemlékekből meritett tanulságokat, az írott emlékekből szerzett ismeretek rendszerezik előttünk. Összekavarodó nyers anyagok volnának ezek, ha világosságot és rendet nem teremtenének közöttük Pausanias, Lucianus, Plinius, Vitruvius és társaik. Ezek segítségével a classicus építészet és szobrászat képét lelkünkben egészzé alkothatjuk. A képirás története eszünkön marad. És ha amazokat egy-egy szerencsésebben megőrzött szoborhoz hasonlíthatjuk, melynek az arcát itt-ott főtossá tehette ugyan a Tiberis és Alpheios iszapja, meghorzsolhatta a rászakadó épület vagy sziklafal, sőt egyik másik újat is elveszthette a barbár századokon át, de egészében mégis megmaradt számunkra gyönyörűségül és tanulságul: akkor a görög-római képirás tör-

ténete egy valóságos torzó, melynek keze, lába, feje hiányzik, sőt a dereka is megszüdött s rajta mély hasadások vannak; fejtét végtagjait pedig csak hozzávetőleg képzeletünkől egészíthetjük ki a szerint, amint a derék izmainak ábrázolásán a művészi tökélynek több vagy kevesebb nyomát látjuk, a mint a megmaradt izmok iránya és nagysága sugallják a kiegészítést.

És e kiegészítés is csak képzéleti tehát, mely legjobb esetben is nagyon messze áll a valóságtól. A műemlékek csekély száma miatt irodalmi értesüléseink ellenőrzésére a műtörténelmi kritikának legesekélyebb mértékét alkalmazhatjuk. Ezért az auctorok számos helyét nem tudjuk kifogástalan helyességgel értelmezni, igazi értelmöket és értéköket megállapítani. Némelyik festő egy vagy más jellemző tulajdonát annyira kiemelik, hogy ilyen tökéletességet csak a minden irányban kifejlett művészeti ágnál lehet feltételeznünk. A nyilvános ellenmondásul egy következő másik festőnek olyan vívmánya van ismét az egekig emelve, amely a képirásnak csak egészen kezdetleges korszakában tekinthető vívmánynak. A kortársak iránti bámuló tisztelet és elragadtatás jegyzi fel e legkevésbbé sem fukar dicséretet; a későbbi korok megfogyatkozott kritikai érzékű írója pedig teljes igazságokul fogadja el. Ezért nehéz a helyzete annak, ki a görög-római képirás történetével foglalkozik s ki az ókori írók ily irányú nyilatkozatainak hitelességét igyekszik megállapítani.

Banális tulzásokkal a szobrászatról szóló megemlékezésekben is találkozunk, de itt az emlékek ellenőrzik azokat. A képirás történetének kutatásánál nem tehetünk mást, mint azt, hogy a többi műágak fejlődésével hasonlítjuk össze a talált helyeket s az ott talált tulzások mértéke szerint állapítjuk meg a képirásra vonatkozó frázisok értékét is.

Az irodalmi emlékeknek a vasa és mozaik képekkel, valamint a szobrászati emlékekkel való folytonos összevetése s az állandóan föntartott párhuzam és összehasonlítás tarthat közel kutatásainkban a történelmi igazsághoz.

Kétségbevonhatlan igazságok földerítéséről és megállapításáról természetesen szó sem lehet. De közel járhatunk ahhoz.

Tudás vágyunkat valahogy így is kielégíthetjük; de csakis így. Azonban vágyainkban felette szerényeknek kell lennünk s e téren már túlkövetelődés is botlás számba megy. A ki pl. a szinezésről is biztos ismeretekre vágyik és ez irányban puhatolozik, mint azt Bertrand teszi „Études sur la peinture et la critique d'art dans l'antiquité“ e. művének III. fejezetében, az szinte kérdésessé teszi kutatásainak pontosságát és komolyságát, egyébként bármily szellemes fejtegetéseket is olvassunk róla.

ben. **Szentiványi** Árpád a közszeretet és ragaszkodás megújult örvendetes tényének kijelentésével lelkes szavakban üdvözölte a szeretett férfit, s hívta fel püspöki állása újból elfoglalására, s a felmagasztalva mondott üdvözléssel kijutott a testvér felekezeti püspöke **Kun Bertalan**nak, s az oly kívánatos **Uniónak** is. **Kun Bertalan** a testvér egyház és kartárs-barát iránti tántoríthatlan szeretet teljesítésével fogadta a kedves üdvözlést, s azzal zárta a szív legbensőbb érzéséből jövő kívánságát e második beiktatásnál: „Eljen tovább . . . éljen soká!

Zelenka Pál aztán elmondá azon tartalmas beszédet, melynek közlését az „Ór-álló” mult számában már megkezdte, s e mostani számában bevégezte. A beszéd aztán hogy szünni nem akaró lelkes éljenzés követte: — gondolni lehet! **Terray** ezután az egyh. kerületnek köszönetet mond a szíves támogatásért, melyben püspökhelyettesége ideje alatt részesítették; a püspöknek pedig kijelentvén, hogy a mit kívánt — a népfenség mondhatni egyhangulag történt újra megválasztásában impozánsul megnyilatkozott; nem új állást foglal el, hanem betölti a régít stb. azon tehetséggel, mely a magyarországi Lutheri egyházra épen a mostani kritikus időben oly kívánatos és szükséges stb. átadja a püspöki hivatal **Zelenkának**, a kit az 5 év óta egyedül illet és illetett, kívánva a folytatólagos nehéz munkához isten segédelmét, erőt, egészséget, kitartást és hosszú életet. E jó kívánatokkal s a püspök iránti tisztelet és tehetségei iránti mély elismeréssel gazdag beszédet is éljenzés kísérte.

Kubinyi Géza megbotránkozását fejezte ki **Pechy Tamás** mulasztása iránt azért, hogy mint világi elnök a gyűléseken részt nem vesz, s azon kívánságának ad kifejezést: jól tenné a világi elnök, ha lemondana tisztéről. A gyűlés e sok tekintetben alkalmoszerű felszólalást hallgatással fogadta. Elvonhatja belőle a következtést kiki ahogy akarja.

Materny Lajos számvevőszéki jegyző javasolja a pénztárnokoknak a felmentvény megadatását. Jelent a ker. pénztárak állapotáról; válságosnak mondja az egyház ker. nyugdíjintézet pénztárát, mert már a tőke van megtámadva, javasolja, hogy a rozsnói helyi bizottság javaslatot terjesszen elő a hiány pótlására. A jelentés tudomásul vétetik; a nyugdíjintézetre utasítja közgyűlés **Fisher Miklós** iglói igazgatót, hogy matematikai alapon készítsen részletes kimutatást annyi- val inkább, mert az orsz. nyugdíj életbe lép- tetése folytán a tanárok nagyrésze a nyugdíj- intézetből kilép.

Mayer Endre hittanintézeti dékán elő- terjeszti jelentését, melyből itt is feltűnik a theol. ifjak számának rohamos apadása. Internatus felállítását indítványozza. **Homola István** kassai lelkész 3 theol. tanintézet helyett egynek szervezését hangsúlyozza. A közgyű- lés az előadó indítványát az eperjesi helyi bizottság elé terjeszti.

Mayer a theol. tanárok számára nyug- díjintézet létesítését javasolja. A javaslatot **Hörk József** pártolja; de a közgyűlés felette napirendre tér, mert az egyházegyetem már ez ügy rendezését munkakörébe vonta.

Mayer a theol. tanárok fizetését az államsegélyből javítani javasolja. A közgyű- lés a javítást kilátásba helyezi. Ismét nap- irendre tér **Mayer** azon indítványa felett, hogy a theol. intézet tanterve, szervezete revízió alá vétessék.

Gamauf György az eperjesi tanítóképző intézetről jelent. Ebben a tanulók száma 38, tornatanító fizetése évenként 15 forint. A tanítóképzőben tanító két tanító részére 100—100 frt megszavaztatott. Orgonázni nem tudó falusi tanítók póttanfolyama rendezé- sére az eperjesi tanárikar felajánlja magát. **Glauz Pál** kérésére a kollegium választmánya utasítatik, hogy a nagybizottságnak tegyen jelentést s ott tétessenek aziránt javaslatok, melyek aztán küldessenek meg a plenumnak.

A gyűlés tárgyai közt elsőrangú fontos- ságu volt az is, hogy a kerül. elhatározta, miszerint Rozsnó kerül. polg. leányiskolája számára 70 ezer frton egy diszes épület

emel 50 benlakó leány részére; a jövő tavasz- szal az építkezést valószínűleg megkezdí.

Örvendetes tndomásul vétetett, hogy a kultuszminiszterium a tanárokat (eperjesi és nyiregyházi) az állami felek. tanári nyug- díjba felvette s a gymnasiumok államsegélyé- nek felemelését már 2 intézetnél eszközölte is.

Több kisebb ügy elintézése után egy óraker távoztak a korona nagytermében tar- tott közebédre, melyen 150-en vettek részt. **Kun Bertalan** ref. püspök is jelen volt, kit **Szentiványi Árpád** köszöntött fel. Ebből utaa folytatva lón, s csak késő este ért véget.

Az egyházkerületek gyűlései után.

A protestáns püspökök értekezletéből kibocsátott utasítási javaslatnak — úgy lát- szik — néhol nem sok eredménye és tekin- telye van. Az egyházkerületek egyre-másra nyilatkoznak ellene egyes pontjainak s ad- nak ki vele homlokegyenest ellenkező ren- deleleteket. Pedig talán a püspökeink iránti tisztelet s állásuk tekintélye inkább azt hozná magával, hogy a konvent összeülését min- denütt érvényben tartásák azt s az egyház- kerületek oda terjeszszék föl ellentétes néze- teiket javaslatképen, ahol aztán természetesen módjok volna egész erejüket kifejteni azok diadalra juttatására.

Tudtommal egyedül a tiszántuli egyház- kerület állott meg a püspöki javaslat mellett a legnagyobb ellentétet szülő két pontra nézve; de ez sem tökéletesen olyanformán s ez sem a püspöki kar iránti tekintetből, ha- nem mert a kerületi gyűlés többsége úgy tartotta helyesnek. E két pont pedig oly fontos, hogy a lelkészi karra roppant sok kellemetlenséggel s részben veszedelemmel jár nem egyöntetű elintézősök, annyival in- kább, mert vagy a Tiszántul, vagy a többi kerületben egy hónap mulva változást kell szenvednie az alig megkezdett új szokásnak, illetőleg a változott helyzetben is fentartott régi eljárásnak.

A két pont a kihirdetés (mert ez a magyar technikus terminus és nem a sok- szor használt „hirdetés”) s az esketési stóla dolga. Amarra nézve az ellentétes álláspont- tok egyike az előleges kihirdetés mellett, másika az egyház közönségének való utólagos bejelentés mellett nyilatkozik. Hogy minő érveket hoznak fel az eddigi szokás védel- mezői, a sajtóban nem volt még szerencsém olvashatni, mintha szerintök sem volna kel- lőleg indokolható. Szerintem valóban nem az. Erre nézve voltaképen teljesen elég a kihirdetés célját figyelembe vennünk. Mi ref. lelkészek elhallgattuk a kihirdetés alkalmával, de a kath. és tudtommal az evange- likus papok mindenkor megmondták, hogy a kinek az illetők összekötése ellen valami akadályról tudomása van, jelentse be azt a lelkésznek. Ez volt a célja a kihirdetésnek s minthogy ez a cél már most elesik, eo ipso fölöslegessé válik az ahhoz vezető esz- köz is. Nekünk többé nincs közünk semmi- féle házassági akadályhoz, semmi szükségünk ezután arra, hogy olyanról értesülést szerez- zünk. Miért hirdessük hát ki tovább is a házasulandókat előlegesen, plane háromszor, sőt a dunamelléki utasítás szerint annyis- zor, a hányszor a házasság megköté- séig az idő és a közbeeső vasárnapok száma engedi, tehát esetleg egy félév összes va- sárnapjain szakadatlanul? Semmi értelmét nem látom, sőt egyenesen károsnak tartom, egyfelől azért, mert a kihirdetések vasárnap- jain visszatartja nemcsak a házasulandó fe- leket, hanem azoknak egész rokonságát a templomba menéstől. Miért ilyet okozni ok nélkül? Másfelől azért is, mert a népnél za- varos fogalmakat fog eredményezni a két helyen való kihirdetés. Nem fogja tudni, hogy melyik hát az igazi, nem tudja belátni, hogy mire való hát az új rend, ha a régi tökéletesen megmaradt? Lesznek belőle ösz- szeütközések az állami anyakönyvvezetőkkel; lesz belőle csalódás, vagy csalatás is, a mennyiben az előlegesen kihirdetett egyházi esküvés valami okból elmarad, vagy vegyes pár a másik valláson esküszik, a pap pedig nevétségessé válik nagy maga biztában. A tiszántuli kerület ugyan gondoskodott a fel- ültetések ellen némi óvószerrel az anyakönyv-

vezető részéről jövő írásbeli értesítés által s feltéve, hogy ez az egyuttal fakultatívva tett kihirdetés csak egyszer történik, tehát mint- egy előleges bejelentése akar lenni a gyüle- kezeti színe előtt az esketésnek, még meg- járja valamennyire, mivel az utólagos beje- lentést meg kötelezővé tette a kerület.

Mert ez aztán csakugyan helyes és hasznos! A polgári házasságkötés és ezzel összefüggő teendők teljes respektálása mel- lett, bevégzett tényeken alapulva, mintegy betetőzésül az egész házassági szövetkezés- nek, de egyszersmind intésül és buzdításul szolgál másoknak is a hasonló eljárásra. Eszembe jut a kolozsvári földműves osztály ama szép szokása, mely szerint az esketés utáni napon reggeli istentiszteletre megy az egész násznép s a lelkész az imába szöve, még egyszer áldást kér az új párra, mely azzal nyitja meg életének új korszakát, hogy az Ur házába látogat el. Mondhatom, ötévi otlétem alatt sohase esináltak semmi botrá- nyost, pedig egyenesen a lakodalmas háztól, egész éjszakai mulatság után jött a násznép a templomba. Ilyenforma volna, vagy lehetne, de a vasárnap alkalmához mérten ünnepe- lyesebb alakban s szélesebb körre kihatva az utólagos bejelentés is s bizonyosan fölema- lóbb volna az egész közönségre, mint volt a házasulandókra vonatkozó száraz adatok pusztá elricitálása. Ami eddig hiras és fel- hívás volt, ezután áldó fohász alakját öltené magára, ez pedig a kihirdetésnél nem lehet.

A másik nézeteltérést a kerületek közt az esketési stóla kérdése szülte. A püspöki javaslat nagyon helyesen fentartandónak nyilvánítá addig, „míg annak ügye, különö- sen megváltása, vagy más módon való kár- pótlása rendezve nem lesz.” A tiszántuli egy- házkerület is erre az álláspontra helyezke- dett, egyes egyházmegyéi a stóla megváltá- s tárgyában javaslatokat készítettek s bizott- ságot küldtek ki, sőt akadt olyan egyház (méltó a nyilvános megnevezésre: a kunmadarasi), mely a maga kezdeményéből már is megváltotta a keresztelési és esketési stólat, még pedig a lelkészek kára nélkül. Ezzel szemben a tiszáninneri és dunamelléki kerület kimondta, hogy az esketési stólat eltörli. Mindenesetre nagyon kényelmes és könnyű módja a meg- oldásnak! Valóságos Columbus tojása! Még gondolkozni sem kell rajta elég kitalálni! De már az indoklás nem sikerül olyan könnyen, legalább a dunamelléki kerület ezt bi- zonyítja, midőn máskülönbén szűkszavu ut- sításában ily magasztos bölcseséggel okolta meg: „Mivel úgy az egyházi hirdetés, mint az egyházi esketés is a házasulók szabad elhatározásától függ és a házasság érvényes- ségére befolyással nem bír: annál fogva a hirdetési és esketési díjak is a felek szabad elhatározására kell, hogy bizassanak, nehogy azok fizetésének kötelezettsége az egyházi hirdetés és esketés igénybevételétől bárkit is visszatartson.” Ilyen dicső logikájú követ- keztetéssel én még többel is tudok előállni; nem tudom, kedve telik-e benne a dunamel- léki kerületnek? Így például; „Mivel a lel- készszul való temetés a gyászolók szabad elhatározásától függ és az elhalálozás érvé- nyességére befolyással nem bír: annál fogva a lelkész temetési stóla is a felek szabad elhatározására kell, hogy bizassanak, nehogy azok fizetésének kötelezettsége a lelkésznek temetésnél való igénybevételétől bárkit is visszatartson”, vagy pedig: „Mivel a ref. egyházhoz való tartozás az egyesek szabad elhatározásától függ és polgári jogaik érvé- nyességére befolyással nem bír; annál fogva az egyházi adók is a felek szabad elhatáro- zására kell, hogy bizassanak, nehogy azok fizetési kötelezettsége egyházunktól bárkit is visszatartson.”

(Vége köv.)

UJDONSÁGOK.

Október 6-ka — a gyászoló kegyelet ez évforduló napja holnap lesz; mlként az or- szágbán mindenütt — úgy Debrecenben is bus emlékezéssel szentelik meg e napot. A r. kat. templomban azonban, mivel okt. 6-ka vasárnapra esik, csak következő napon lesz

a gyászmise, melyen az agg-honvédek is megjelennek, s melyre a hazafias nagy közönséget is meghívják.

Szerencsétlenség és dilemma. Jóna Sándorné szegény asszonyt a ki áldott állapotban volt — kutya harapta meg ezelőtt öt nappal és senkinek nem jutott eszébe, hogy az a kutya veszett lehet, csak mikor a kutya már gyanúsán viselkedett, gondoltak rá; s valóban az agyonütött állat hulláján a városi állatorvos a **veszettség tüneteit** észlelte. Jelentése nyomán a rendőrség intézkedett, hogy az asszony Budapestre a Pasteur-intézetbe szállíttassék. De mikor a rendőrségi közeg eljárt volna az asszonyt kihallgatandó — már ez előtte való napon **megbabázott, s gyermekágyban beteg fekszik.** Most az a kérdés, felszállítható-e a gyenge asszony az intézetbe; ha felszállítható megbirja-e az oltás következményeit. A rendőrségre oly kérdés ez, hogy felelőssége szerint eszélesen cselekedjék, melyből csak orvosi szakértelem segíthet ki és pedig sürgősen, mert a sikerrel beolthatás végvárídeje nagyon közel van. És hogy a dilemmából trilemma is legyen: mi történik a gyermekkel; átvette e az anyától a borzasztó kórt, s mit kell vele csinálni? Oly kérdések ezek, melyek szerencsére ritkán fordulnak elő, s feleletet rájuk nem könnyű találni. Az elszállítás kérdése — a vasuti és mentők szállításának gondosságánál fogva legkönnyebben oldható meg, s mert e próbát megtenni a szükségesség követeli... de a többi!

Az Önkéntesek a debreceni honv. gyalogezredből Budapesten a tisztai vizsgát kedvező eredménnyel tették: **tizenhatból csak kettő bukott.** Mindnyájukat szabadságot kaptak.

A **Békési** véres jelenetet, vásári alkalommal egy **Ónodi** nevű duhaj legény provokálta, ki verekedés miatt hat hónapi börtön büntetésből csak imént szabadult ki. Verekedést kezdett ismét, s a rendőrök ártalmatlanná akarták tenni; de ezeket különösen az oki. 1-jére berukkoló legénység ütlegelni kezdte, s a csendőrség mely segélyekre érkezett sem volt képes lecsendesíteni a felzaporodott tömeget, sőt maga a csendőrség is komoly veszélybe jutott a botokkal és téglákkal felfegyverkezettek között, kik „Verjétek agyon a csendőröket” kiáltásokkal hívták ki az óvatosan hátráló csendőröket. Ezek először a levegőbe bocsátották megfélemlítésre szánt lövéseiket, majd azonban kilencze szaporodván számuk, s nem lévén siker a békés felszólításainak, sőt kettő közülük már téglautésektől megsebesült — egy hidon alkalmas állást foglalva lőttek a tömeg közé; de ekkor is még lefelé irányozták lövéseiket, mely az altesti részeken okozott inkább sebesüléseket. Azonban egy mégis meghalt, hárman súlyosan, tizenhatan kevésbé sebesültek meg, kiket részint a helyszínén, részint a városházán vettek ápolás alá az orvosok. Nem volt tehát e katasztrófának valamely komoly lázadási oka. A katonaságot Csabáról az előjáróság csak az eset izgalmaiban kérte; de arra aztán — a tömeg eloszolván szükség nem volt, s vissza is rendeltetett. A véres eset okozóját Onodit éjjel elfogták. A csendőrség valamennyi szemtanu állítása szerint — elment az engedékenység lehető legutolsó határáig s felelősség nem terhelheti; de igit magát a tömeget, mely könnyelműen ingerelte a csendőrséget a szomorú eredményü védelemre önéletükért s a törvény tekintélyeért.

Meghívó. A kisújszállási államilag segély. ev. ref. főgymn. tanárkara és tanuló ifjusága vasárnap, f. év október 6-án a reggeli istentisztelet után a főgymnasium tornatermében az aradi vértanuk emlékére gyász-ünnepélyt rendez. Az ünnepély sorrendje: „Hymnus,” énekl: Az ifjusági énekkar. „Az aradi vértanuk,” irta: Palágyi Lajos, szavalja: Fehér Odön, VIII. o. t. „Gyászinduló” irta; Bethoven, előadja: Az ifjusági zenekar. „Ünnepi beszéd,” tartja: Molnár József főgymn. tanár. „A gólyához,” irta: Tompa Mihály, szavalja: Tóth Kálmán VIII. o. t. „Szózat,” énekl: Az ifjusági énekkar.

Debreceni színeszet. Legközelebbi referádánk óta Tiszay társulata színre hozta a „Bagdadi hercegnőt,” melynek előadása, kü-

lönösen Szerémy Gizalla és Tapolezay játéka teljesen kielégítette a közönséget, aztán **Bisson és Carré,** e szellemes, de századvégi frivolitást hajhászó írók darabját, a „Mi történt az éjjel?,” mint ujdonságot. Ebben különösen Kremert kell kiemelnünk, ki zseniálisan alakította Goulard gyógyszerész szerepét. Igen jól játszott Lubrinez Julia, e nagyon érdekes színésznő (Poulardné), aztán Tapolezay (Blanchon dr.) Kedves megjelenés volt Margó Zelma. Ellenben ifj. Németh alakítása ezuttal hidegen hagyott. A többi szereplők nem rontottak az összjátékon. Mindnyájuk érdemül tudandó be, hogy a sikamlóságok tulásától tartózkodtak s tekintetben más hangot találtunk, mint a budapesti népszínházban s a legtöbb vidékiben. A darab ismétlésekor Blanchon szerepébe Rózsahegy ugrott be s ily körülmények közt helyét jól megállta. — Ma pénteken este „Goldstein Számi” megy leeresztett helyárrakkal.

POLITIKAI SZEMLE.

Belföld.

Országgyűlés.

A képviselőház okt. 1-sői ülésén mely 12 órakor vette kezdetét, s már egy óra előtt ért véget, kizárólag interpellációk beadása történt.

Szalay Imre képviselő ismertette, hogy az 1893:23. tc. szabványai daczára leginkább Tirol és Isztriából, részben Fiumén át, gyártott borok hozatnak be, melyek a bortermelők érdekét, melynek megvédése volt pedig azon törvény szabványainak czélja, ki-játszák, miután Ausztriában a borgyártás bizonyos feltételek mellett meg van engedve, a most kezdetét veendő keresk. és szerződési tárgyalások alkalmával szándékozik a kormány odahatni, hogy Ausztriában a miénkhez hasonló törvények alkottassanak, hogy a regenerálás nehéz munkájával küzdő szőlészetünket a gyártott borok konkurrencziájától megvédje; hogy pedig borkereskedelmünk hitele ne veszélyeztessék s meg ne romolják, miként az már a szerb és oláh buza magyar buza keverése által lisztütle-tünkkel megtörtént: szándékozik-e a kormány intézkedni, hogy kereskedelemben és korcsmákban olaszbor és kevert bor elnevezés használtassék?

Kovács József képviselő interpellációja: kérdést tesz a föld. miniszterhez; igaz-e, hogy a magyar állami ménesbirtokok hazai bizt. vállalatnál voltak biztosítva, mely 40.000 frttal fizetett ki többet kár fejében, mint a mennyi díjat az államtól bevett s mégis igaz-e, hogy a földm. miniszter a magyar állami ménes birtokok biztosítását aug. 9-től osztr. bizt. társulatnál eszközölte, bárha egy megbízható hazai intézet ugyanolyan díjért vállalkozott a biztosításra?

Bernáth Béla képviselő a phylloxera által károsult szőlőbirtokosoknak adandó kedvezmények ügyében hozandó törvényjavaslat sürgős benyújtásáért interpellál.

Jövő ülés szombaton lesz.

Főrendiházi ülés okt. 3-án, kezdete 11 órakor.

Sem elnök, sem alelnökök nem lévén jelen, az 1895:VII. tc. 15. §-a rendelkezése szerint:

Elnök: **Zichy Ferenc** gróf, főtárnok-

mester, mint korelnök.

Jegyző: **Gyulai Pál.**

Naplóbíráló bizottsági tagok: **Kochmeister** Frigyes báró és **Zichy Antal.**

Felolvasták az igazoló bizottság jelentését a legutóbbi igazolási tárgyalásokról.

Zichy Nándor figyelmezteti a házat,

Zelenka Pál püspöki méltóságról lemondá-

sára, s hogy vele főrendiházi tagságát el-

vesztette. A főrendiháznak kötelessége a

dolgot evidenciában tartani. Sajnálja, hogy

az elnökök közül senki sincs jelen, kik a

kellő felvilágosítást megadhatnák.

Bánffy Dezső br. miniszterelnök egy

véleményen van Zichyvel; tudatja, hogy e

kérdésben az elnökség már megtette a kellő

lépéseket. Zichy Nándor és Bánffy három

kedélyeskednek az egymás iránti kölcsönös

örömben, a ház derűltége közt, Tudomásul

vétetvén a jelentés

Elnök bejelenti **Odescalchi** hg halálát. Mély részvétellel tudomásul vették, bejelenti, hogy **Vigyázó S.** gróf királyi levélért folya-

modott. Kiadták az igazoló bizottságnak. Jelenti, hogy a képviselőház elfogadta a zsidóvallásról szóló javaslatot módosított formájában is. Tudomásul szolgált.

Az ülés déli 12 órakor véget ért.

A vármegyék állami dotációja jövő év-

től kezdve 150 000 frttal felemeltetik. A vár-

megyei fokozottabb s nem mellőzhető szük-

ségletek teszik szükségessé az emelést s mi-

vel ezen újabb pótdávál segíteni nem lehet.

Főispánok közül öten — Zenplén, Tren-

csén, Vas, Békés. Máramaros — különböző

okok alapján fizetéspótlékot kapnak 1000 frtot.

Külföld.

Az **örménybizottság** szept. 30-án tünte-

tésszerűleg emlékiratot szándékozott benyuj-

tani, melyben sérelmek felpanaszolásával

kivánta, hogy „Örmény provincia” létesítsék

egy európai kormányzása alatt, a kit a porta

beleegyezésével a hatalmak választanak; egy

„assemblee representative auprès de gouver-

neur général” állítsák fel, s gazdasági re-

formok léptetessenek életbe. Az emlékirat

zárparaszusa ezeket örmények és mohamedá-

nok közös kívánalmának, közös érdek köve-

telésének mondja, melyeket az örmény nép

hosszu időn át vár türelemmel; azt mondja,

hogy a mostani helyzet és hangulat nagy

kalamitások forrása lehet az örmény népre és

a portára nézve. A tüntetésektől a patriarka

óva intette, s eloszlásra kérte a jelenvoltakat,

s hogy bizzanak benne. Egy részük engedel-

meskedett: a többi rendőri intézkedésekkel

akadályozták meg a tüntetésben, mely miatt

összeütközésre került a dolog a Kumkapuban

s egy csendőrszázados megöletett és számos

elfogatás történt. Ezek közül többeket, bár

két-három rendőr vagy esendő kisérte őket,

— a felingerült mohamedánok kövek és bot-

okkal bántalmazott s közülök revolverlövé-

sekkel ötöt megölt. Az illető sztámbuli város-

részek mohamedán lakossága nagy izgalom-

ban van, melyet növelnek a papok és szofták

is, kik a gyilkosságban első sorban vettek

részt. Ezen eset ismét incidens arra, hogy a

hatalmak beleavatkozzanak, s a törökkormány

kellemetlenségét növeljék.

A **bécsi** községi tanács választás az

antisemiták javára dőlt el végleg, mert már

a Neubau új szavazás is antisemitára esett,

igy birtokában vannak a polgármester választá-

shoz is, mert a polgármester választáshoz

épen 92 tag jelenléte szükséges, mennyi már

az antisemita tagok száma s abszolút többség

dönt. **Luegernek** tehát a polgármester-

terségre bizonyos kilátása van. Ekkor azon-

ban az a kérdés: Az új kormányelnök **Bad-**

eni, ki tudvalevőleg lengyel, felterjeszti e

megerősítés végett a császárhoz Luegert, ezt

a nemesak magyarokat, hanem a lengyeleket

is káromló embert; vagy felterjesztés eseté-

ben is megerősíti e a császár ezt a birodalom

lételemeinek összetartását veszélyeztető, min-

den bizonynyal a császári fő- és székváros

jó hírnevét kockáztató antisemitát.

Az **osztrák kormányelnök** gróf. **Kil-**

mansegg felmentetése, s az új kormányelnök

és belügyminisz. grf. **Badeni** kinevezetésé-

ről a legfelsőbb kézirat okt. 2-án megjelent.

Welsersheimb grf. tábornagy honvédelmi

miniszter, **Gautsch Pál** br. vallás és közokt.

min.; **Bilinski Leon** lovag pénzügymin.

megbízatással a Javorski min. által eddig

ellátott teendőkre; **Ledebur Wicheln** grf.

földm. min.; **Gleispach János** grf. igazs.

min.; **Glanz** br. kereskedelmi miniszternek

neveztetett ki.

TÁVIRATOK.

A tiszántuli felkezeti iskolák látogatója

Budapest, érkezett október 4-én. —

Dr. **Wlassics** közoktatásügyi miniszter a tiszántuli felkezeti iskolák látogatójául **N á t a f a l u s s y** Kornélt nevezte ki.

Örmény lázongás Konstantinápolyban.

Budapest, érkezett október 4-én. — Konstantinápolyban az örmény dulakodásokban a törökök vesztesége 7 tiszt, 45 ember; az örményeké sokkal nagyobb. Az örmények az utolsó időkben erősen fegyverkeznek; revolvereik angol gyártmányok.

IRODALOM, MŰVÉSZET.

„Tájékoztató az új házassági jog körül;“ az állami házassági jognak, az állami anyakönyvezésnek és a gyermekek vallásáról szóló törvények életbelépése alkalmából — írta **Papp Dániel.** A „Pesti Napló“ külön melléklete. Hasznos munka, mert habár mint maga mondja: „Kevés az ügyvédnek meg a bírónak, de elegendő a művelt laikusnak.“ — kis nyolcadrés 60 lap. — Lapozván futólag benne a 29-dik lapon „Anyakönyvi kivonatok díjai“ című fejezetben egy kétséges értékű előnyre bukkantunk az anyakönyvi kivonatot keresőknek. Azt mondja ugyanis: míg eddig 1 frtnál olcsóbban nem jutott az ember a kereszt vagy házasságlevélhez, addig jövőben ez a taksa is lesz. Mindössze 50 krajcár jár csak az anyakönyvvezetőnek a kivonattól; csak ha több esztendőre terjedő anyakönyveket kell neki átvizsgálnia csak akkor jár neki ezért a keresgélésért, minden esztendő után — 25 krajcár.“ Hic Rhodus hic salta! Hát ez a kis záradék 25 kros csekélységével teszi azt, hogy jövőre a fizetés anyakönyvi kivonatok többé fognak kerülni mint eddig. Mert a kiveendő anyakönyv legtöbbnyire nem a legutolsó esztendei bejegyzésekből szükségeltetik, hanem több esztendei sokszor 40—50 vagy több év után előálló jogi bizonyítására. Ha már ezen több évi anyakönyvek felhányása esetében, minden egy-egy évről 25—25 krral emeltetnék a kivonatok díjait, megköszönhetné a kivonatot szükségűlő a kiadás taksájának lecsökkentését. Ekkor pedig a lelkészek által eddig kiadott kivonatok voltak 1 frt határozott árban olcsóbbak, mert ők nem követelhetek, s nem is követeltek többet, ha száz esztendei anyakönyvet kellett is felhányniok. Nem azt mondjuk ezzel, hogy a fokozatos mennyiségű munkáért, a fokozatos díj-emelés nem méltányos, s hogy a lelkészeknek mindig megvolt fizetve 1 frttal érdemelt díjjal; hanem a régi és új taksálás közötti viszony nem a réginek út ki hátrányára. Aztán ha lesz ingyenes anyakönyvi bizonyítás jövőben, volt az tenger sok a multban is, anélkül, hogy a mult anyakönyveit vezető lelkészeknek az anyakönyvvezetésért esetleges kiadási díjjakon kívül egyéb fizetések lett volna.

A külföldi újságírók okt. 1-én Budapestre érkeztek számszerint 36-an, hogy főleg a millenniumi kiállítás előkészületeit megtekintésük. A kiállítás igazgatósága, s az „Ott-hou“ magyar újságírók klubja szíves vendéglátással fogadták őket. Hogyne mikor ők kizárólag hívatottak, hogy kiállításunknak külföldön reklámot csináljanak. A Pannoniába szállva átöltözködtek, s először a „Telefon-Hirmondó“ hangversenyére, onnan az „Ott-hou“ estélyére mentek, hova tiszteletökre a kormány tagjai is megérkeztek. Október másodikán a város és a kiállítás megtekintése csaknem exaltációba hozta őket, melyet hogy elősegített a szíves és bőséges vendéglátás is — mondanunk sem kell. Lelkes tóztok, hogy nem hiányoztak — kétségen kívüli. A látogatás, a hangulathoz itélve bizonyosan és kitűnően szolgálta fog a célnak, melyre irányozva van, mely — a millenniumi kiállítás iránt a külföldön lehető legnagyobb érdeklődés felkeltése. Ejjeli 11 órakor elutaztak Orsovára, hol szintén nagy ünnepegek-

kel fogadták őket, s innen is elhozták a magyar áldozatkészség és haladás iránti méltó elismeréseket. Innen Szegednek vették útjokat.

Somsey Andor 100,000 frtot adott át az akadémiának azzal, hogy abból pályadíjakat tüzzön ki Magyarország archeológiájára, történetére, földrajzára, közgazdaságára, geológiájára, mineralogiájára, fiórájára és faunájára. Ez év szeptember 30-án járt le a titkos pályázat, a mely ideig — mint értesülünk — csak a történetre, archeológiára, botanikára, és földrajzra érkezett be pályamű. A többi hat tételre pályamunka egyáltalában nem érkezett. Bizony ez sovány eredmény!

Thaly Kálmán debreceni országgyűlési képviselő tudósunk most is igen becses dolgokat adományozott a muzeum könyvtárának. Így egy XVII. századbeli eredeti színművet Actio curiosa címmel, továbbá Szatmáry Király Adám Rákóczy-korbéli naplóját s végül egy 1740-iki Trencsényi naplót. Wlassits Gyula vallásügyi miniszter mind ezekért szeptember 24-ikéről keltezett leiratában Thalynek köszönetét nyilvánítja.

KÖZGAZDASÁG.

Osztrák államvasutak máhatarifája. Az osztrák államvasutak csak az imént emelték fel a személyszállítás díjtételeit s ime az osztrák kereskedelmi miniszter elfogadta a podgyászszállítás fölemelésére vonatkozó tervezetüket is. Részleteket e felől az óvatosságot még nem hoz nyilvánosságra; a mérget ezélszerűbbnek látja cseppenként adni be.

Memorandum a gazdasági kiegyezés ügyében. Az alsó-ausztriai iparegyesületnek a közeli kiegyezési tárgyalásokra vonatkozó memorandum a osztrák kormány elé terjesztési célból, s melyben véleményét kívánja adni a vám- és kereskedelmi szövetség megújítása módozatairól, már elkészült. A gazdasági szövetség lefolyt harminc évi történetét behatóan tárgyalja. Statisztikai adatok alapján foglalkozik a megváltozott viszonyok mérlegelésével és különösen a **malomipar terén túrhételenné vált magyar konkurenciának** kívánja elejét venni. Foglalkozik a szeszipar és cukoripar válságaival s kereskedelmi szerződéseinket is az áruforgalmi statisztika alapján mérlegeli. A legérdekesebb, hogy míg a magyar iparegyesület a magyar ipar fejlődésének akadályát az osztrák ipar konkurenciájában látja, addig Ausztria iparosai viszont a magyar ipar konkurenciájától féltik termelésüket s így **mindkét fél iparos polgársága saját irányban, a szövetségi kötelekét támogatására törekszik.** Az osztrák iparosok memorandumát az alsó-ausztriai iparegyesület teljes ülésének a jövő hónap folyamán fogják előterjeszteni s a mint ez elfogadta, a kereskedelmi miniszteriumhoz nyújtják be s szétküldik Ausztria összes szaktestületeihez.

A kiállítási épületek költsége.

Egymás után épülnek, készülnek az ezredéves kiállítás épületei, csarnokai, pavilonjai. Ezer meg ezer munkáskéz dolgozik a már bekerített óriás területen és sok ezer családnak ad kenyeret, biztosít gondtalan életet a városligetben folyó kolosszális munka. Érdekes tudni, hogy a temérdek épület és csarnok mennyibe kerül, milyen kiadásokat okoz a kiállítási alapnak, magánosoknak, társaságoknak?

Az ezredéves kiállításon eddig 179 objektum épül, az az részben már teljesen fel is épült. Nagybárára kiállítási pavillonok, a melyeket a jövő esztendő végén lebontanak, elhordanak. Csak kevés közülök az állandó karakterű: így a megnagyobbított iparcsarnok, a közlekedési csarnok, mely valószínűleg szabadalmi levéltár lesz, a műcsarnok, a mely megmarad állandó műcsarnoknak, a főváros pavillonja, a melyből szálloda lesz, a gépcsarnok, a melyet egy nagyobb vidéki városba, nyilván Szolnokra visznek pályaháznak, s talán néhány évre a történelmi épületesoport.

Ezeknek az épületeknek az árát a következő táblázat tünteti fel:

	Építési költség forintokban
I. Történelmi főcsoport épületei:	
4 épület	618.000
II. Jelenkori főcsoport épületei:	
a) Hivatalos építkezések 35 épület	2.288.170
b) Néprajzi kiállítás épületei 29 épület	114.300
c) Horvátország kiállítása, 4 épület	140.500
d) Bosznia és Hercegovina kiállítása, 4 épület	64.500
e) Magánkiállítási pavillonok, 44 épület	831.500
f) Pezsgő, vendéglő és kávéházi csarnok, 30 épület	275.900
g) Diszítés és kerítés 9 objektum	125.900
h) Adminisztrációs épületek, 5 épület	112.250
i) Állattenyésztési kiállítás, 5 épület	85.000
Összesen:	4.656.020

Maguk az építési költségek (az installáció, első diszítés, szekrények, elrendezés stb. nélkül), tehát máris felülmulják az ötöd-fél milliót. S még ehhez hozzászámítandók:

Az állandó hid, melynek 169 000 forint az építési költsége s a tő tisztításának, ki-mélyítésének és kavicsozásának költsége, a mihez a kiállítási alap 7600 forinttal járult.

A kiállítási nagy körut, ez a másfél kilométer hosszú ut a hidtól a kiállításon végig a Stefániautig, a mely szintén állandóan megmarad s a melynek az építési költségei 36.988 forint 21 krajcárt tesznek.

A földmozgósító munkák, költség 14.790 forint; a kiállítási terület-esatornázás pedig 14041 forint 43 kr. költséggel járt.

A kertészeti munkák (fák ültetése, csoportok, solitairek felállítása, pázsitozás, műkertészeti munkák) 19.310 forint költséget okoznak. S ebbe nincs betudva a korzó terület átalakításának költsége, a mi 11.000 forintot tesz.

Mindezeket hozzáadva az épületek költségeihez, már alig hiányzik valami az öt millióból.

Lukács László pénzügyminiszter táviratilag értesítette az osztrák-magyar bank vezetőségét, miszerint intézkedett, hogy az állam rendelkezésre álló vagyonából az osztrák-magyar bank főintézeténél 10,000,000 forint folyó számlára letétessék. Az egyetlen feltétel, a melyet a pénzügyminiszter ehhez a természetesen kamat nélküli letéthez fűz, abban áll, hogy a bankvezetőség ezt az összeget a magyar pénzügyi hitelügyének kielégítésére fordítsa. A bank válasza még nem érkezett be.

Szerkesztői üzenetek.

Z. J. urnak T—r. A cikketek köszönjük, további közreműködését kérjük. — F—y Gy— a urnak K—ó. Öszinte örömmel tölt el, ha munkatársaink sorába lép. Reánk az kedvesebb dolog. — Sv—e G—e urhölgy B—a. Az irodalmi s művészeti rovatban szemlék és füzetek ismertetését is szívesen közöljük s azt is, melyet nagyságad említett. — B—a G—a Ö—ó. Szíves jókívánataidat igen köszönöm s hasonlóval viszonzom. — D a L—s urnak G—e. H—cz J—f urnak M—c. További szíves buzgóságára számítok; A lap és szerkesztő iránti meleg rokonszenvéért fogadjuk köszönetemet. — Szíves bizalommal kérjük összes előfizetőinket, olvasóinkat s mindenkit, ki a lap iránt érdeklődik, hogy vidékük nevezetesebb egyházi, iskolai, polit. és társadalmi eseményeiről az „Oralló“ gyors, pontos, rövid, tárgyilagos tudósítást küldjenek, akár levelező-lapon, akár egyszerű levélben, sürgős esetben expressz-levélben.

Kiadóhivatali üzenetek:

Szemes László urnak. A küldött 3 frtból 1 frt 50 kr még az ujhelyi kiadónak jár; 1 frt 50 krral pedig szept. okt. nov. hóra van az előfizetés kiegyenlítője. — **H. M. Vászárhegyi ref. gimn.** Előfizetésük aug., szept., okt. hóra szól. — **Ref. főgimn. Csurgó.** A s.-a-ujhelyi kiadóhivatalnak 4 + 2 = 6 frtot méltóztattak fizetni s az 1894. szept. 1-től 1895. szept. 1-ig szóló, most 2 frt érkezett, tehát a szept., okt., nov., dec. hónapokra szól. Ez a helyes megoldás. — **Ag. ev. főgimn. Szarvas.** 3 frtból 1 frt jul. aug.-ra most az előfizetés dec. végeig van rendezve. — **Berecky János** urnak **Hete.** 1 frt 50 krral 1 frt jul. aug.-ra, 50 kr. szeptember végéig. — **Ref. tanári olv. kör. Székelyudvarhely** 3 frtból 1 frt jul. aug. 2 frt szept. 1-től dec. 31-ig. — **Ev. theol. önképzőkör Eperjes.** Most az 1 frtot kénytelen voltam a kiadóhivatal javára betudni, tehát dec. végeig van rendezve az előfizetés. Jövőre jul. aug.-ban nem küldjük a lapot.

Minden harmadik
sorsjegy nyer.

Első huzás már 1895. október 16—19-ig.

Minden harmadik
sorsjegy nyer.

Az
állami lag engedélyezett
Magyar osztálysorsjáték

I. osztályu nyeremények.
Huzás 1895. október 16—19-ig.

	korona	korona
1 nyere. á	80000	= 80000
1 " "	60000	= 60000
1 " "	40000	= 40000
1 " "	30000	= 30000
1 " "	20000	= 20000
1 " "	15000	= 15000
1 " "	10000	= 10000
2 " "	8000	= 16000
8 " "	4000	= 32000
10 " "	2000	= 20000
13 " "	1000	= 13000
100 " "	400	= 40000
850 " "	200	= 172000
9000 " "	80	= 720000
10000 nyeremény	összesen	1268000

31499 nyeremény

5 MILLIÓ
600,000 KORONA
összértékben.

A legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben:

egy millió

korona.

II. osztályu nyeremények.

Huzás 1895. december 6—14-ig

	korona	korona
1 jutalom	600000	= 600000
1 " "	400000	= 400000
1 " "	200000	= 200000
1 " "	100000	= 100000
1 " "	50000	= 50000
2 " á	20000	= 40000
2 " "	15000	= 30000
4 " "	10000	= 40000
10 " "	8000	= 80000
27 " "	6000	= 162000
100 " "	2000	= 200000
200 " "	1000	= 200000
1150 " "	200	= 230000
20000 " "	100	= 2000000
21499 nyerem. és jutalom		4332000

E 49 nyeremény közül az utoljára kihuzott kapja a 600000 korona díjat.

Eredeti sorsjegyek az 1-ső osztály részére

1 egész	1 fél	1 tized	1 huszad	korona
40	20	4	2	

Ajánl és utányvétel szétkíld :

HEINTZE KÁROLY, fő-elárusító
Budapest, szervita-tér 3. SZ.

Minden harmadik
sorsjegy nyer.

Vidéki megrendelők kéretnek postadíjért 10 fillért, ajánlott levelekért 30 fillért és a sorsolási tudósításért 20 fillért küldeni.

Sürgöny-cím : LOTTOHEINTZE, BUDAPEST.

Minden harmadik
sorsjegy nyer.

Hirdetmény!

Köztudomásra adjuk, hogy az állami lag engedélyezett

Magyar Osztálysorsjáték

első huzása 1895. évi október 16-ikától—19-ikéig fog Budapesten királyi közjegyző jelenlétében és a magyar kir. kormány elnörzése mellett nyilvánosan megtartatni.

Ezen első huzáson az egész sorsjáték 31,499 nyereménye közül, melyeknek összege

5 millió 600,000 korona

10,000 nyeremény fog kihuzatni

egy millió 268,000

KORONA

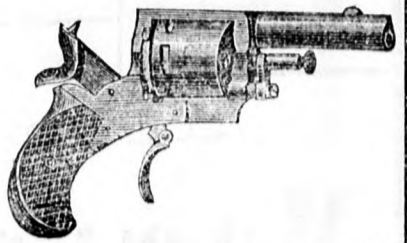
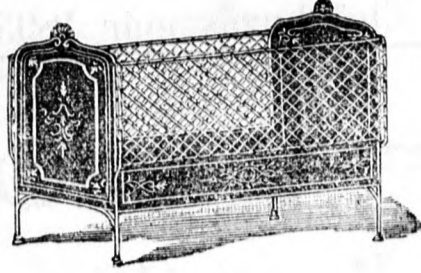
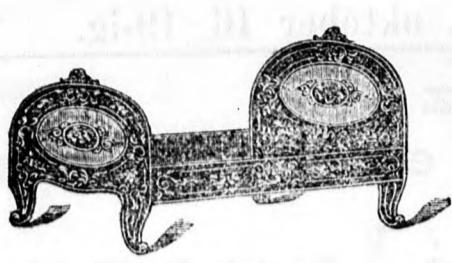
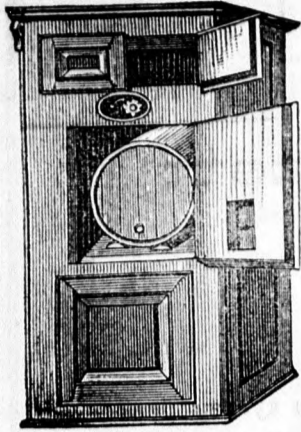
összegben. A második osztály huzása december 6-ától 14-ikéig fog megtartatni.

Az első huzásra szóló osztálysorsjegyek, valamint mindkét huzásra érvényes sorsjegyek még mindig kaphatók a külön táblákkal vagy plakátokkal megjelölt helyeken az eredeti árak mellett.

Oly sorsjegyeket, melyeket az első huzás után vásárolnak, az első osztály díját szintén meg kell fizetni.

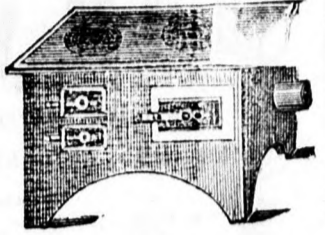
Budapest 1895. szeptember hó.
Andrássy-ut 5. szám.

Magyar Osztálysorsjáték Igazgatóság.

TÓTH GYULA

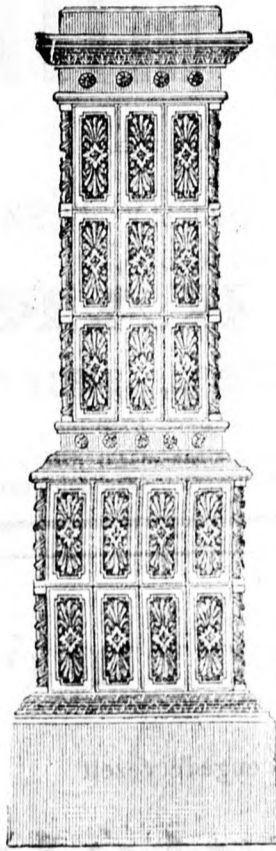
DEBRECZEN,

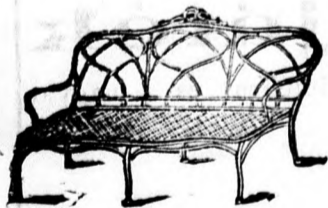
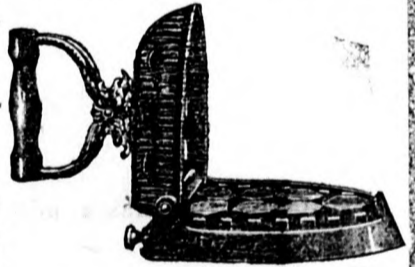
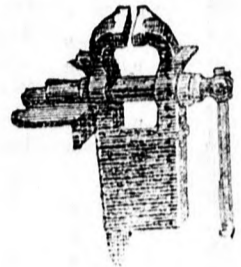
városház épületben, és Hatvan- és főutczák sarkán.

Legjutányosabb bevásárlási forrás vas-,
szerszám-, épület és butorvasalás czik-
kekben, valamint konyhafelszerelésben.

Legnagyobb raktár vasbutorok-, gyer-
mekkoszik- fürdőkádak-, és vaskony-
hákából.

A világhírű Budweiszi porzellán kályhák
egyedüli főraktára, a legjutányosabb verseny-
árak és 5 évi jótállás mellett.

